

Svar på skriftligt spörsmål SSS 648/2016 rd

Svar på skriftligt spörsmål om användningen av amfetamin, metamfetamin och ecstasy och den radikalt ökade användningen av metamfetamin

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 648/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Päivi Räsänen /kd m.fl.:

Vilka orsaker ser regeringen till att drogsituationen har försämrats så här snabbt, vad tänker regeringen göra åt saken, anser regeringen att tullens, polisens och gränsbevakningens resurser är tillräckliga, tilldelas det förebyggande arbetet tillräckliga resurser och anser regeringen att drogmissbrukarna nås tillräckligt bra och att hänvisningen till vård, vården och eftervården fungerar tillräckligt bra?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

Uppföljningen av drogsituationen är etablerad i Finland och Europa och möjliggör observation av nya användningsmetoder och droger samt snabb information mellan myndigheter, organisationer och serviceproducenter. Drogsituationen följs upp via flera indikatorer, så att den bild som enskilda data ger kan preciseras och en helhetsbild av drogsituationen kan skapas.

THL:s analyser av avloppsvattnet är en ny form av uppföljning som har gett nya möjligheter till uppföljning av den aktuella drogsituationen. Genast när de första indikationerna på metamfetaminbruk noterades informerades både myndigheter, organisationer och serviceproducenter om situationen. Man kan ännu inte veta om metamfetaminet har kommit för att stanna i mer allmänt bruk eller om det är frågan om ett liknande övergående uppsving som heroinbruket vid millennieskiftet. Situationen följs med kontinuerligt.

Av stimulantia är det amfetamin som vanligen har använts i Finland, mer än i många andra länder. Metamfetamin har däremot knappt använts alls i Finland. Eftersom metamfetaminbruket har varit lågt, ser vilken ökning som helst procentuellt sett hög ut i statistiken. Att amfetaminet delvis har ersatts av metamfetamin under 2016 är ändå ett faktum och ett oroväckande fenomen. Användarna är inte nödvändigtvis medvetna om att de använder metamfetamin istället för amfetamin.

Enligt analyserna av avloppsvattnet under de senaste cirka fem åren har användningen av stimulantia (amfetamin, metamfetamin, MDMA, kokain) ökat i Finland på befolkningsnivå. Ökningen märks tydligt också i det ökade antalet drogbeslag och antalet förare som misstänks för att ha kört under påverkan av droger eller mediciner. För andra stimulantia än metamfetamin har ökningen skett under flera års tid, medan användningen av metamfetamin ökade under 2016.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 648/2016 rd

Kokainbruket ligger trots ökningen på en mycket låg nivå. Det ökade bruket av stimulantia märks åtminstone inte ännu i antalet dödsfall på grund av förgiftning, men det bör noteras att statistiken över dödsfall till följd av droger släpar efter.

Det kan finnas fler orsaker till att användningen av just metamfetamin har ökat. I Europa har metamfetamin inte varit det mest populära stimulerande medlet, men det har varit populärt, särskilt i Tjeckien och Norge. I Grekland ökade användningen särskilt i och med finanskrisen bland de användare som har det sämst ställt. Det finns också olika orsaker till att olika droger är populära. I genomsnitt ökar antalet drogmisbrukare, eftersom gamla missbrukare fortsätter medan nya börjar. Såväl metoderna som substanserna varierar.

Drogsituationen påverkas också av droghandeln via datanät. Man försöker ingripa i droghandeln via internet genom att utveckla verksamheten. Exempelvis täckoperationer och bevisprovokation genom köp är möjliga även via datanät.

Polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet har riktat resurser via det så kallade PTG-samarbetet, som utvecklas kontinuerligt. Samarbete har redan bedrivits i årtionden, men under senare år har samarbetet utvidgats också till brottsunderrättelse. Via PTG-samarbetet ingriper polis-, tull- och gränsbevakningsmyndigheterna i såväl vanlig som grov narkotikabrottslighet. I det dagliga arbetet har de tre myndigheterna ett intensivt samarbete kring uppföljningen av narkotikabrottsligheten, och PTG-funktionen koordinerar ingripandet i grov narkotikabrottslighet. PTG-samarbetet främjar myndighetssamarbetet så att resurserna kan riktas bättre. PTG-verksamhetens brottsunderrättelse- och analysfunktion omorganiserades vid ingången av 2014. Via omorganiseringen fick särskilt lokala brottsbekämpningsmyndigheter större möjlighet att delta i PTG-brottsbekämpningen. Responsen om den nya funktionen har i huvudsak varit positiv.

Metoderna och faktaunderlaget för det förebyggande rusmedelsarbetet har utvecklats märkbart under det senaste årtiondet, vilket är viktigt för att kunna göra ett effektivt förebyggande rusmedelsarbete. Lagen om organisering av det förebyggande rusmedelsarbetet (523/2015), som ersatte den gamla lagen om nykterhetsarbete, trädde i kraft den 1 december 2015. Utöver förebyggande av användning av alkohol, tobak och droger gäller den nya lagen även skador som orsakas av penningspel. För att stödja verkställandet av lagen genomför THL i samarbete med regionförvaltningsverken och kommunerna ett handlingsprogram för förebyggande rusmedelsarbete. I skolorna och inom elev- och studerandevården utvecklas det förebyggande rusmedelsarbete. Föreskrifterna för elev- och studerandevården innefattar även förebyggande rusmedelsarbete. Det förebyggande rusmedelsarbetet inom ungdomssektorn koordineras och utvecklas av Preventiimi, kunskapscentrumet för rusmedelsförebyggande inom ungdomssektorn. Det förebyggande rusmedelsarbetet är också en del av det uppsökande ungdomsarbetet (knappt 300 arbetspar runt om i Finland) och ungdomsverkstadsverksamheten.

Projekt för att förebygga rusmedelsbruk beviljas bland annat anslag avsedd för hälsofrämjande arbete. Organisationers rusmedelsprojekt finansieras av RAY, som också i övrigt bidrar med viktigt stöd till det förebyggande och korrigerande drogarbetet. När RAY:s understödsfunktioner

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 648/2016 rd

överförs till social- och hälsovårdsministeriet vid ingången av 2017 förbättras möjligheterna att inrikta finansieringen strategiskt. Undervisnings- och kulturministeriet har också ett separat anslag för lokala, regionala och nationella projekt inom förebyggande rusmedelsarbete.

Man strävar efter att ständigt utveckla missbrukarvården så att den kan ge missbrukare tillräcklig vård och vid behov hänvisa personer som är i behov av hjälp och stöd till tjänster avsedda särskilt för missbrukarvård. Det finns en nationell vådrekommandation för vård av drogproblem, och en uppdatering av den pågår. I den nya socialvårdslagen (2 §) och hälso- och sjukvårdslagen (8a §) preciseras det att tillgången till missbrukarvård ska följa hälso- och sjukvårdslagstiftningen och därmed även vårdgarantin. Verksamhet som hör till hälso- och sjukvården och därmed omfattas av hälso- och sjukvårdslagstiftningen är till exempel avgiftning, inledande och genomförande av missbrukarvård samt medicinsk rehabilitering. I regeringsprogrammet förbinder sig regeringen att göra missbrukarrehabiliteringen mer verkningsfull, varför bland annat beredningen av en reform av lagen om missbrukarvård har inletts.

Vårdreformen förbättrar vårdkedjorna, vårdens funktionalitet och serviceintegrationen, vilket är viktigt framför allt med tanke på det stöd som erbjuds drogmissbrukare som har det allra svårast.

Vid uppföljningen av drogsituationen, vid förebyggandet och vården av skador som orsakas av droger samt vid drogbekämpningen är det viktigt med ett aktivt samarbete och informationsutbyte mellan myndigheterna. Exempelvis den nya information som analyserna av avloppsvattnet ger om spridningen av olika droger förmedlas omedelbart till alla väsentliga parter. Den nationella narkotikapolitiska koordineringsgruppen följer med drogsituationen och säkerställer att det sektorsövergripande samarbetet fungerar smidigt.

Helsingfors 9.1.2017

Familje- och omsorgsminister Juha Rehula